

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Валентин Павлов Петрусенко, Катедра „История и археология”, Философско-исторически факултет на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски”

на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност ‘доцент’
на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по област на висше образование ..2. Хуманитарни науки; и професионално направление ..

2.2 История и археология (Нова и най-нова обща история – История на религиите)...

В конкурса за ‘доцент’, обявен в Държавен вестник, бр.46. от 09.06.2017г. и в интернет-страница на Пловдивски университет "Паисий Хилендарски" за нуждите на катедра ..., **„История и археология“** към **Философско-историческия факултет**, като кандидат участва гл.ас. д-р Пламен Славов.от Катедра „История и археология” към ФИФ...

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

В конкурса за ‘доцент’, обявен в Държавен вестник, бр. 46 от 09.06.2017 г., като единствен кандидат участва гл.ас. д-р Пламен Василев Славов от Катедра „История и археология” към Философско-исторически факултет на ПУ.

Административната и научната документация е подготвена изрядно в съответствие с Правилника на университета за РАС, както и със специфичните изисквания на ФИФ, отнасящи се до таблицата с наукометрични данни.

Към документите за конкурса кандидатът е приложил 16 научни труда, публикувани в периода след защитата на доктората му, и най-вече през периода 2008-2017 г., които включват: две авторски монографии (Поклонничеството в исляма - история и съвременни измерения".Пловдив, 2016 г., и "Историческа традиция и съвременни реалии на православно подвижничество и поклонничество от Русия в Света Гора (XVIII-XXI в.), Пловдив, 2017 г.), и освен това 14 научни статии, от които две студии в юбилейни сборници и четири публикации в чужбина. При това, две от статиите са публикувани в специализирано списание за юридически науки (сп. „Норма” на издателство СИЕЛА) и в сп. „Социология и икономика”.

Темите в горепосочените публикации продължават научните дирения на автора, залегнали в неговата докторска дисертация относно историята на религиите, като през този етап виждаме едно по-задълбочено осмисляне на научното направление, някога наричано „религиозознание”, а сега с по-фундаментално философско осмисляне и проследяване на истори-

ческите традиции на поклонничеството – една нова насока на изследванията му, концентрирана основно към двете най-разпространени религии в България и на Балканите – православието и исляма. Това впрочем е част от няколкото тематични кръга в научните публикации на гл.ас. д-р Пламен Славов, където освен историческите изследвания, той има принос към социално-етнографското описание на бита и религиозните традиции сред българите мюсюлмани в Средните Родопи („За някои особености на религиозността на българите мюсюлмани в Средните Родопи”, в сп. „Социология и икономика” и „Семейството на българите мюсюлмани в Средните Родопи – исторически и етнокултурни характеристики” в сп. „Пловдивски исторически форум”), - нещо особено важно за преподавателската и обществена дейност на д-р Пламен Славов, като член на преподавателския екип на катедра „История и археология” и водените от него лекционни курсове във филиалите на Пловдивски университет в Смолян и Кърджали. Макар горепосочените публикации визират като обект на изследване Средните Родопи, д-р Пламен Славов подробно се е занимавал и с проблемите на религиозната толерантност, както и с трудностите при разпространението на религиозното образование, погледнато както от историческа перспектива („Българската православна църква и образованието в Източна Румелия” в „Мултикултурният човек”, Сб. в чест на проф. д.и.н. Камен Гаренов”, така и от юридическа гледна точка в „Религиозната толерантност и съвременното българско законодателство”, сп. „Норма”). И този интерес не е случаен, той е продиктуван от прякото участие на д-р Славов в системата на образованието като учител, така както и от активната му обществена позиция като представител на местната администрация в родния му град Карлово, а също и като народен представител в XL и XLII Народно събрание на Република България и в парламентарните комисии по образование и по религиозни въпроси.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата

От 2005 г. д-р Пламен Славов след конкурс става преподавател в катедра „История и археология” към Философско-исторически факултет на Пловдивски университет, където развива и води общо десет учебни дисциплини, сред тях основните от педагогическото направление („Методика на обучението по история”, „Гражданското образование в обучението по история”), води основния курс „История на религиите”, избираеми курсове (Българската държава и традиционните вероизповедания от 1878 до 1944 г.”, „Традиционни вероизповедания в България - история и съвременно състояние”, „Обучението по религия в учебното съдържание по история”, а също и магистърски курсове („Етнорелигиозни отношения в България и на Балканите”, „Религиозният фактор в България и на Балканите през XX век”, „Ислямската цивилизация” и „Традиционни вероизповедания и културно-историческо наследство”).

Всички тези учебни курсове имат важно педагогическо, научно и обществено значение и заемат ключева роля в прилагането на методиката на обучението по история като важна съставна част от университетското образование. Свързано с тези теми е и активното участие на гл.ас.д-р Пламен Славов в разработка на научно-изследователски проекти на катедрата и факултета (ФНИ към ПУ „Паисий Хилендарски” – „Религиозната толерантност от древността до наши дни” и „Трансформиращото се село” и международен проект към CREATIVE EUROPE – “Cu Tenda: Living Memory of Southeastern Europe”), а по съдържание те пак са свързани с проблематиката на религиозното и културното многообразие на Пловдив и региона на Средните Родопи и по този начин личното участие в тях на кандидата има значим принос към осъвременяване на университетското хуманитарно образование.

Гл.ас.д-р Пламен Славов има и активно участие в международна среда по отношение анализа и развитието на темите за духовността и на традиционното религиозно вероизповедание, каквото е православието – той участва в пет поредни конференции на Интерпарламентарната православна асамблея – в публичните дебати и с представени доклади, които са отпечатани в специализирани сборници. На тези „кръгли маси” д-р Пламен Славов е представял ценна експертиза като университетски преподавател, като изследовател на проблемите на религиозността и като активен общественик. Нещо повече, част от научните му интереси, а и преподавателската му дейност са свързани с актуалните проблеми на сигурността по отношение на възприемането и употребата на религиозния фактор в рамките на България и на Балканите, което е видно в част от неговите публикации и водени магистърски курсове (Вж. приложените списъци) .

Логично следствие за разширяване на полето на научните дирения на гл.ас.д-р Пламен Славов е трайният му интерес към поклонничеството, при това разгледано от перспективата на двете основни религиозни конфесии в Република България – православието и исляма. Първата му разработена монография „Поклонничеството в исляма: история и съвременни измерения”, излязла от печат през 2016 г., а през 2017 г. излиза и втората монография – „Историческа традиция и съвременни реалии на православното поклонничество от Русия в Света гора (XVIII-XXI в.)”. И двете са солидни научни изследвания, които започват с анализа на светите писания на тези две религии – Корана и Библията (Новия завет). Първата монография е повече теоретичен опит да се осмисли значението и културните измерения в традиционния мюсюлмански хаджилък, доколкото това е възможно за автор немюсюлманин и поради това лишен от възможност да проучи това явление в цялата му практическа приложимост. Ето защо монографията е преди всичко исторически анализ как се заражда това явление в свещените градове

Мека и Медина, както и проучване на домюсюлманските езически традиции и налагането на мохамеданството сред арабските народности от гледна точка на догматиката в Корана. Отделено е място и на анализа на съвременните прояви на поклонничеството в исляма, от позицията на модерното общество. Що се касае до втората монография, тя до голяма степен е базирана върху авторските лични впечатления от посещенията на Светите места в Палестина и поклонничеството до Атон. Тук също така изследването се базира върху догматиката на Светото писание за християнството и върху богат изворов материал, предимно на руското присъствие в Света гора през XVI – XIX век в условията на доминиращата юрисдикция на Османската империя и предадените от Високата порта пълномощия върху Атон на Вселенската патриаршия в Константинопол. Насочването на изследователския интерес конкретно към руското поклонничество е обосновано както от изобилието на автентичен изворов материал, така и от факта за устойчивостта на тази традиция и съхраняването от Московското княжество на православието след завоюването на Балканите от османските завоеватели. Документите в монографията засягат възстановяването и значителното въздигане на монашеската традиция в Атон след 30-те години на XIX в., когато се появяват първите независими балкански държави – Сърбия и Гърция и свързаната с това международно призната роля на покровител на православните народности от страна на Руската империя. Поучителен е и примерът за превратностите на руското православно поклонничество през размирния XX век с целия диапазон на възходи и трагедии, както и несъмненното влияние на съветския политически строй през този период, особено върху славянските православни държави в региона.

3. Критични забележки и препоръки

Представената документация от кандидата за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност ‘доцент’ на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ е солидна и впечатляваща, тя напълно покрива критериите и изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, и Правилника за развитието на академичния състав на Пловдивския университет "Паисий Хилендарски". Имаме хармонично съчетаване на активната дейност на кандидата гл.ас. д-р Пламен Славов като професионално изграден университетски преподавател, успешен академически изследовател и активен гражданин с публично отстоявани позиции, със солидно участие в университетски научни проекти и в две академични редколегии. Сред посочените научни публикации можем да установим последователност в развиваните теми и важни методически приноси относно религиозното обучение в областта на хуманитарното образование. По-скоро след обстояния анализ биха могли да се формулиран не тол-

кова забележки, а някои препоръки, и то за едни бъдещи научни разработки на кандидата гл.ас. д-р Пламен Славов, и то по отношение на двете основни теми, развити в неговите монографии – ислямското и православно поклонничество.

Очевидно, по обективни причини, авторът в предвидимо бъдещо време не би могъл да проучи лично свещените религиозни центрове Мека и Медина по времето на традиционния „хадж“, но би могъл да разшири теоретичния диапазон на привлечените документални извори и ползваните изследвания с повече чуждоезична литература и повече мнения на изследователи от различни европейски и извън европейски изследователи. Също така, проблематиката на православно поклонничество би могла съществено да се обогати с проучването на монашеското присъствие и поклонничество от другите, признати от Светогорския устав православни общности – в частност българската, или, например, сръбската, румънската, грузинската. Но това е една друга и обширна тема, която, разбираемо, не е по силите на отделен изследовател, и се надяваме това предизвикателство да привлече вниманието на нови критични умове.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Научните резултати и преподавателската дейност на участника в конкурса напълно съответстват на изискванията за заемането на академичната длъжност доцент. Затова - на базата на подчертаните по-горе приноси - предлагам на членовете на научното жури да гласуват за присъждане на Пламен Василев Славов научното звание „доцент“, в професионално направление 2.2 История и археология (Нова и най-нова обща история – История на религиите)

14.11.2017 г.

Изготвил становището:

(доц.д-р Валентин Петрусенко)